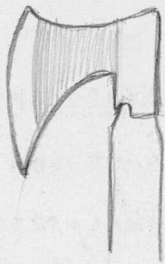

4428.
Kyrkslätt,
Urdiala.

5. Liten yxa af vidstående form, med kort träskaft. Bettets längd 12 cm, bladets bredd $10\frac{1}{2}$ cm, yxans längd med skaft $31\frac{1}{2}$ cm. Uppköpt af drängen Tuominen i Norrgård i Palojärvi by i Wichtis. Säljaren hade funnit den i närheten af Urdiala station vid gräfning under något järnvägsarbete.

4429.

Esineet, jotka amanuenssi maist. Juhanni Rinne toi museoon virkamatkaltaan elokuussa 1904.

Maaria.

- a). Löydöt rautakautisesta kalmistosta Saramäen kylän Marttilan talon maalla Maarian pitäjässä. Katso aman. Rinteen kertomusta, karttaa ja valokuvia paikalta Hist. mus. topografisessa arkistossa.

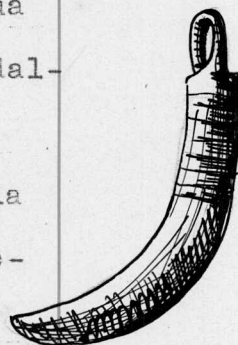
1. Kolme ketjun kappaletta yhtämonesta eri pronssiketjusta. Näistä on kaksi kappaletta - toinen niistä suorana 95 mm., toinen, joka on ruostunut vähän käppärään, sellaisena 46 mm pitkä - kaksirenkaisesta ketjusta samaa muotoa kuin J. R. Aspelinin "Muinaisjännöksiä" teoksessa kuv. 1612. Pitempi kappale kaksirenkaisista ketjuista on hieman vahvempaa ketjua kuin lyhyempi

4429.
Maaria.

kappale. Kolmas katkelma, jossa on jäännöksiä ainoastaan neljästä rengasryhmästä, ja joka nykyään on 19 mm. pitkä, on kolmirenkaisesta ketjusta, jonka renkaat ovat samaa lankaa, mutta spiraaliin kierrettyjä. Tämä katkelma vastaa lähinnä kuvaa 971 mainitussa teoksessa.

2. Kaksi katkelmaa pronssispiraalisormuksesta, joka muodolleen vastaa lähinnä J. R. Aspelinin "Muinaisjäännöksiä" kuv. 1402 ja 1404 sekä Hackman & Heikelin *Vorgeschichtliche Altertümer aus Finnland. Taf. 54. Fig. 15 ja 16.* Sormuksen pronssilanka on noin 2 x 2,5 mm vahvuista ja läpileikkaukseltaan soikion (○) muotoa. Toisessa katkelmassa, jota on suunnilleen 2 kierrosta, on jälellä osa keskilevyä, jossa ruosteen tärvelemisen vuoksi ei voi huomata mitään jälkeä koristamisesta. Toisessakin katkelmassa, jota ei ole täyttä kahta kierrosta, on toisessa päässä vähän leviämisen alkua.

3. Kaksi aivan samanlaista hampaanmuotoista, käyrää, kantosilmulla varustettua pronssihelyä, jotka käyrimmältä kohdaltaan ovat leveimmät ja suippenevat alaspäin kärjeksi. Silmun alapuolella on kummankin helyn yläosassa 10 helyn ympäri kulkevaa uurrosta, noin 1-1,5 mm välimatkan päässä toisistaan.

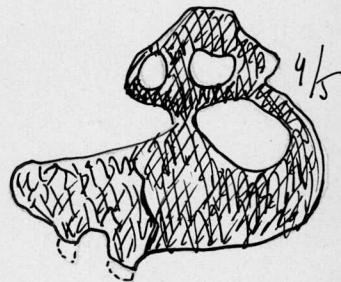

4429.
Maaria.

Suoraan mitaten on toinen helyistä 62,5, toinen 64 mm. pitkä. Vahvimmalta kohdaltaan ovat helyt 8 x 12 mm. vahvuiset. "Vrt. J. R. Aspelinin Muinaisjäännöksiä kuv. 1388 (Valt. Hist. Mus. L. N° 1174:28), Katalogd. Ausstellung zum X archäol. Kongress in Riga 1896 Pl. 26 kuv. 16. y.m.

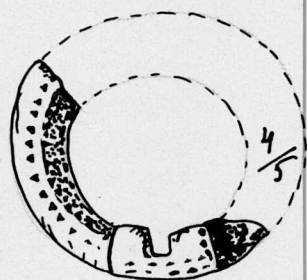
4. Linnun muotoon jälitelty pronssinen riippuhely. Linnun kaula on hyvin pitkä ja taivutettu S:n muotoiseen kaareen. Nokka on yhdistetty kaulaan ja niska selkään, joten kaulan pään ja selän väliin muodostuu kaksi silmua. Niskassa on ulkoneva kantosilmu, joka on käyttämisestä heikoksi kulu-
nut. Takaruumiissa on alapuolella kaksi mustunutta väkästä osottamassa jal-
koja. Näistä ominaisuuksista päättäen jälittelee hely joutsen - tai jotain muuta vesilintukuviota. Pituus kuvusta pyrstön päähän on 52 mm ja pään korkeus vatsan alta on 41 mm. Verrat-
tavia linnunmuotoisia kantoheilyjä on kuvattuna ennen mainitussa Riian kata-
loogissa pl. 18 ja

(valok. 10411).

4429.

Maaria.

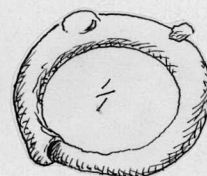

5. Pronssisoljen katkelma. Solki on ollut matala - ja tasahukisen hevosenkenkäsoljen muotoa, jonka "hukit" ulkoreunalta yhtyvät niin että niiden väliin jää soljen sisäpuolelle syvä lovi. Hukeja yhdistävä kannus ei lie-
ne ollut palkimen kantana, sillä sem-
moisena se ei voisi olla niin terä-
västi nelikulmainen kuin se on. Sol-
jen renkaan päälipuolella käy pitkin
rengasta keskustalla ja kummassakin
reunassa koristejono isketyistä kolmi-
oista, jotka ovat asetetut kärkikul-
mat vastakkain. Sama kolmiojono käy
pitkin hukien päälipuolen reunaa. Sol-
jen rengas on ollut kapein hukipuolel-
ta. Katkelman nykyinen pituus on suo-
raan mitaten 48 mm.

6. Veitsenterä, jonka kärki on katkennut
pois ja ruotopäästäkin on kappale
katkenneena irrallaan. Veitsen selkä
on hieman köyry ja askel selvästi
ruotoon on jyrkkä. Terä on pahoin
kulunut kourulle. Lukuunottamatta ruo-
don irtonaista kappaletta on esineen
pituus 89 mm.

7. Pitkänsoikea rautarengas, väännetty lie-
reästä rautapuikosta, jonka päät ovat
viedyt hieman toistensa ohitse vastak-
kain. Rengaspuikon paksuus on 4,5 mm
ja renkaan laajuus 22,5 x 25 mm.

4429.
Maaria.

8. Sininen kaksoishelmi lasista. Helmi on sileäpintainen ja sen näköinen kuin olisi kaksi helmeä päistään kiinnitetty toisiinsa. Helmien pituus on 11 ja vahvuus 8,2 mm.

Esineet n:ot 1-8 ovat löydettyt asemakarttaan a:lla merkityltä kohdalta seulottaessa siihen kasattua irtonaista multaa sekä paikalla ollutta kiinteätäkin kulttuurimultaa. Kun kasattu multa oli paikalla ollut useampia vuosia, oli entinen ruohonurmi jo niin mädäntynyt, ettei voinut varmuudella nähdä, miltä kohtaa paikalla alkuperäinen kiinteä multa alkoi. Sen vuoksi voi osaa esineitä olla kasatusta, osa paikalla olleesta kiintonaimesta mullasta.

9. Kaksi pronssista juomasarven päätekoristetta, molemmat aivan samaa muotoa ja kokoa. Koristeen alaosana on putki, johonka sarven pää upotetaan, ja jonka lävitse putken poikitse käy pronssinaula koristeen sarven kiinnittämistä varten. Yläosa on umpinainen, keskikohdalta pulleaksi paisuva ja yläpäässä päättyvä pyöreään tasapäälliseen laattaan, jonka reunat, samoin kuin putken reunat ovat vähän muren-

4429.
Maaria.

tuneet. Umpinaisen ja putkiosan rajalla on esineen keskikohdalla pyöreä laatta, jonka sekä ylä- että alapinnassa on yksi askelma. (D).
Tämän keskuslaatan ja umpinaisen painukseen välillä oli toisessa koristeessa löydettyä pari kierrosta lankaa, joka sittemmin esineen museossa kuivattua on suurimmaksi osaksi rapissut pois. Koristeet, jotka kumpikin ovat hieman väärät - ehkä sarven käyryyden vaatimuksesta -, ovat 41,5 ja 43 mm pitkät ja noin 13 mm vahvat, sekä ovat lähinnä samaa tyyppiä kuin Sophus Müllerin teoksessa Ordning af Danmarks Oldsager II kuv. 178.

Koristeet löytyivät toistensa yhteydessä karttaan C:llä merkityltä kohdalta, jossa olivat vierineet tietä varten tehdyn leikkauksen laidasta mullan ja hiekan kerällä tien viereen.

10. Joukko rautanauloja, kaksi kiskon kappaletta, silmukantainen messinkinappi ja lasipalanen. (Yhteensä 20 kappaletta), kaikki löydettyt seulomalla⁺ irtonaista multaa A:lla ja b:llä merkityltä kohdalta.

+) karttaan

11. Joukko saviastian palasia - niiden joukossa 5 reunapalasta ehkä yhtä monesta eri astiasta (kts. piirretty-

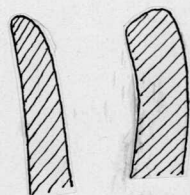

4429.
Maaria.

jä profiileja) - 3 piikiven kappaletta, yksi kuutelokiven palanen, kappale hevosen hampaasta ja pieni poltettu luupala, kaikki löydetty samalla tapaa ja samoilta paikoilta kuin edellinen numero.

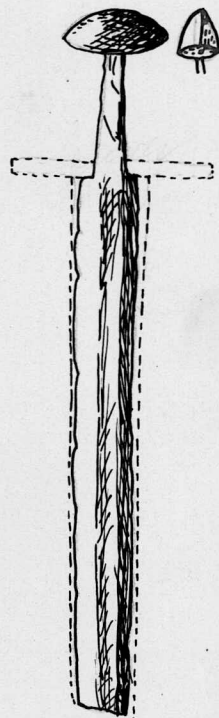

12. Piikiven kappale ja kaikkiaan 9 pientä saviastian palasta, niistä 2 reunakappaletta, joiden profiili piirretty, löydetty seulomalla irtonaistamulta karttaan D:llä merkityltä kohdalta.

13. Kuusi saviastian kappaletta, jotka ovat otetut talteen karttaan c:llä merkityltä kohdalta.

14. Kaksiteräinen miekka myöhäistä rautakauden muotoa, ilman väistinrautaa, ja kärkipuoli säilästä poissa. Säilän keskikohdalla on matala pyöreäpohjainen verijuova, joka ulottuu osaksi kahvaankin. Muuten on kahvassa, joka päättyy harjavaan, alapuolelta leveäpintaiseen ja sekä ylä- että alapuolelta segmenttimäisesti kaarevaan ponsiin, on toisessa lappeessa jällellä ruosteista puuta, jonka syyt ovat kahvan pituussuunnan mukaan. Koko esineen nykyinen pituus on 57 cm. Säilän leveys on ylhäältä 46,5 mm. Ponsi on keskikohdalta 37 mm.

4429.
Maaria.

korkea ja 34 mm paksu ja 73 mm pitkä. Löyd. paikasta alemp.

15. Varsiputkella varustettu keihäänterä kahdessa kappaleessa. Esineen oli nim. Marttilan talon entinen omistaja, puutarhuri O. R. Gauffin, saatuaan sen löytäjältä antanut seppänsä katkaista, ottaa terän kärkipäästä 135 mm pituisen kappaleen pois ja kiinnittää yläosan kävelykeppinsä kengäksi, jommoisena terän putkipuoli onkin noin 4 vuotisen käytännön aikana kokolailla kulunut. Löydettyessä oli terän varsiputki ollut omin silmin nähneiden ilmoituksen mukaan koristellulla hopeasilmuksella varustettu, josta nyt enää näkyy vaan vähäisiä jälkiä. Putkea on luultavasti keppiin kiinnitettyessä kuumennettu, joten hopeasilauksen lienee siinäkin turmeltunut. Kuumentamisesta näkyy putkessa jälkenä ruskeita täpliä. Samoin on putken keppiin kiinnitettäessä pantu sekä etu- että takapuolelle pyöreä reikä, mutta on siinä vanhastaankin ollut pieni pyöreä reikä sivulla lähellä reunaa. Pitkin terää on kummassakin lappeessa keskellä matala harja. Putkiosa terästä on nyt 172 mm pitkä, terä ylhäältä 43,5 mm leveä ja putken läpimittasen suulta 25 mm. Muodolleen on terä samaa tyyppiä kuin J. R. Aspelinin "Muinaisjäännöksissä kuv. 1518.

4429.
Maaria.

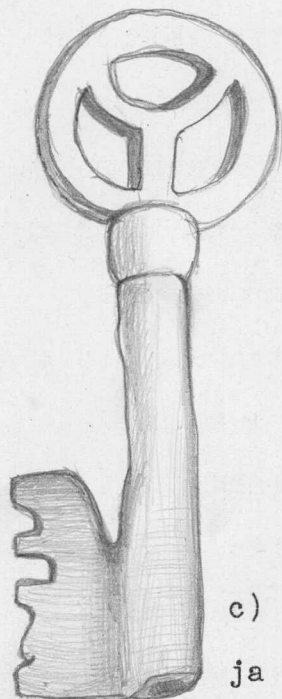
N^o t 14 ja 15 ovat löydetyt puutarhuri O. R. Gauffinin ilmoituksen mukaan Marttilan talon päärakennuksen pohjoisnurkan kohdalta (kartassa merkitty e:llä) tietä varten leikkausta tehdessä kesällä 1900. Miekan ja putkipuolen keihäänterästä lähetti hra Gauffin museoon syyskuussa 1904. Kärkipuolen keihäänterästä sai maist. J. Rinne Marttilan sepältä, joka sitä oli säilyttänyt 4 vuoden ajan pajassaan. Näiden esineiden yhteydessä oli tavattu ja aluksi talteenkin otettu myös pronssiesineiden katkelmia, mutta ne oli sittemmin arvottomina hävitetty.

b) Yksityislöytö Vesilahden pitäjän Narvankylän kansakoulun pihamaalta.

16. Rautainen avain, varustettu lehdellä, jonka laidassa on neljä tasapohjaista lovea sekä sitäpaitsi lehden ja avainputken välissä ylhäältä päin sisäänpistävä syvänlainen lovi. Avainputken ja kädensijarenkaan rajalla on avainputken ympäri tasainen 8 mm levyinen hela. Kädensijarenkaan silmunkakaa kolmeen osaan rengasta vahvistavat välikiskot. Avain on kaikkiaan 91 mm pitkä.

4429.

Vesilahti.

Avaimen löysi maist. J. Rinne
3/8 04 Vesilahden Narvankylän
kansakoulun pihamaalta, koulu-
rakennuksen itäpuolelle kasa-
tusta kiviroukkiosta (Maist.
Rinteen kertomus havainnoistaan
mainitun koulun ympäristöllä
museon topograf. arkistossa).

Tyrvää

c) Löytöjä Tyrvään pitäjän Kaukolan
ja Tyrvään kylistä. (Maist. J. Rin-
teen kertomus matkastaan tänne Hist.
Museon topogr. arkistossa.)

17. Joukko pieniä saviastian palasia,
jotka maist. J. Rinne otti talteen
6/8 04 eräästä rikotusta hautarauni-
osta Tyrvään pitäjän Kaukolan kylän
Juvelan talon maalla. Raunio on mer-
kitty kylän karttajäljennökselle, jo-
ka säilytetään museon topografisessa
arkistossa n:olla II.

18. Joukko saviastian palasia, jotka
maist. J. Rinne otti 7/8 04 talteen
eräästä säretystä hautarauniosta Tyr-
vään pitäjän Tyrvään kylän Ryssän
talon maalla niin kutsutussa Hiiden-
mäessä. Hautarauniosta/
vainionta /oli suuri luonnonomainen
sydänkivi porattu pois, joten siihen
oli syntynyt syvä kuoppa, jonka rau-
nioista tippui esiin saviastianpalasia.

4429.
Karkku.

d) Löytö Karkun pitäjän Karkun kylän Arven talon maalta. Katso maist. J. Rinteen kertomusta ja karttaa paikalta museon topografisessa arkistossa.

19. Joukko pieniä saviastian palasia ja 5 pientä poltetun luun murusta talteen otti maist. J. Rinne 12/8 04 Karkun pitäjän Karkun kylän Arven talon Kirkkovainiolla olevalta "Memmokalliolta", paikalta tekemälleen asemakartalla b:llä merkityltä kohdalta. Kallion päällistä multaa oli paikalta heitetty riihen edustan tasotteeksi, ja siihen oli näin syntynyt kuoppa, jonka reunoista saviastian ja luun muruset esiintyivät.

4430.

Aukusti Joh. Dahlin lähetys
30/9 1904. Verif.

Kiviaika.

Oulainen

1. Tasataltta mustaa kiveä; varrenpää myöskin terälle hiottu. Pit. 82, lev. liki 44 ja paks. 17 mm. "Myyjä Wainö Suvanto Oulainen Matkanivan kylä Pakelan talo maapellosta karhitessa löytyi länteen päin talosta 200 sylvä".
2. Tasataltta harmaanviheriätä kiveä.